

גיליון שבועי מכית "אהבת תורה" לאהבה

גיליון 31 | פרשת בשלח תש"פ | כימי שישי ושכ"ק חוזרים: מדף עב ע"ב – עד דף עד ע"ב

להנימא ברמיזא

רמזים, ציצים ופרחים, המעטרים את הלימוד השבועי

"תניא: מעשה ברבי טרפון שלא בא אמש (י"ב) לבית המדרש. לשחרית מצאו רבן גמליאל, אמר לו: מפני מה לא באת אמש לבית המדרש? אמר לו: עבודה עבדתי. אמר לו: כל דברך אינן אלא דברי תימה, וכי עבודה בזמן הזה מניין?!"

ה"בן היודע" בסוגיין מקשה על דברי רבן גמליאל שאמר "כל דברך אינן אלא דברי תימה", שלכאורה "למה 'החליט' התימה לגמרי, באומרו: 'אינן אלא דברי תימה', דמשמע שאין לדברים אלו מקום ליישב כלל?". ומבאר ה"בן היודע", שכונת רבן גמליאל היתה לומר לרבי טרפון, שאפילו אם יש לו כוונה עמוקה בדבריו, בכל זאת – לא היה לו להתבטא כך, כיון שעלול לצאת מכך מכשול, כאשר אנשים שאינם מבינים את כוונותיו והעמוקות והטמירות יבואו לידי טעות לחשוב שהעבודה נהגת בזמן הזה.

וזה לשונו בזה: "ונראה לי בס"ד, רצונו לומר: אפילו אם נאמר שאתה אינך מדבר דברים כפשוטן, אלא בדרך חכמה ורומז הם אמורים, עם כל זה – לשון זה של דברך הוא תימה דלא פליט מקושיא, יען דאין ראוי לתפוס דבר חכמה ורומז בלשון זה דנפיק מיניה תקלה, שיטעה השומע לחשוב שיש עבודה בזמן הזה ומותר להקריב בבמה או בבית המקדש אפילו שהוא חָרֵב, שיחשוב דברך כפשוטן... ולכן 'אינן אלא דברי תימה', שלא יש להם תירוץ ליישבם..."

"אמרינן כבולעו כן פולטו."

הרה"ק בעל "נועם אלימלך" מליצי'ענסק ז"ע מבאר (בפרשת מצורע) על פי דברים אלו, שהבעל תשובה שעשה עבירה בפרהסיא, כמו לשון הרע או שאר עבירות, בהכרח תשובתו גם כן בפרהסיא, כי 'כבולעו כן פולטו', כלומר: כבליעת האיסור שנבלע בו – כן צריך לפלוט. אם עבר בסתר – יעשה תשובה בסתר, ואם בגלוי ופרהסיא – צריך תשובתו גם כן להיות בנגלה ופרהסיא. ולקמיה מבאר, כי היות ובעשיית תשובה בפרהסיא יש חשש 'פן יבוא לו איזה פניה בתשובתו ח' ויפסיד הכל חלילה", אזי "תקנתו שילך אצל הצדיקים השלמים, ואז בודאי יציל מהפניות, כי היצר הרע אין בו כח לשלוט שם במקום הצדיקים...". עכ"ל.

"רבין סבא טפליה היא בר גזולא רב, ואמר ליה: אי מעלי טפליה הב לי ואיכול".

הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זצוק"ל בספרו "דברי סופרים" (אות לו) מאריך אודות הענין של "שיחת חולין של תלמידי חכמים" שצריכה לימוד, עד שגם משיחות של תנאים ואמוראים שנראות כדברים בעלמא – אפשר ללמוד תורה שלימה. ומביא ראייה לכך ממה שאמור בסוגיין, שניסו להביא ראייה לדין של "כבולעו כן פולטו" מדברי רב לרבין על המאכל הטעים... וז"ל: "גם בתלמוד, שהוא תורה שבעל פה, נאמרו הרבה שיחות שנראים כשיחות בעלמא, והם תורה שבעל פה. ושמעתי מאמא דהו, דרב שלא שח שיחה בטילה זכה, דמשיחותיו במילי דעלמא נקבעו דברי תורה... כמו בפסחים (ע"ד ריש ע"ב): 'אמר ליה, אי מעלי טפליה הב לי ואיכול'. עכ"ל."

להידודא

חידושים וחידודים על הלימוד השבועי

האם מותר להשחית עץ פרי לצורך מצוה?!

בתורה הקדושה כתיב (דברים כ, ט): "לא תשחית את עצה לנדוח עליו גרזן, כי ממנו תאכל. ואותו לא תכרת, כי האדם עץ השדה".

הנה, יש לדון אם קציצת עץ עושה פירות לצורך מצוה מותרת או אסורה. ובספר "פנים יפות" (בפרשת שופטים שם) מביא את דברי ה"זית רענן" על הספרי שם, שפירש שהקוצץ אילן עובר בעשה ובלא תעשה. וכותב על כך ה"פנים יפות", שלכאורה הנפקא מינה בזה הוא, האם איסור זה אמור אפילו לצורך מצוה, כגון לצורך עצי מזבח או עבור בניית סוכה, שמאחר ויש על כך איסור עשה ולא תעשה, שוב לא אמרינן דאית ה'עשה' של המצוה ודחי את ה'לא תעשה' של השחתת העץ, כיון שיש בזה עשה ולא תעשה.

אך למעשה דוחה ה"פנים יפות" את הדברים, וכותב ש"נראה, דלצורך מצוה ליכא איסורא כלל". ומביא ראייה לכך מפסוק בספר נחמיה (ח, טו) "ויביאו עלי זית וגו' ועלי עץ עבות", שחז"ל במסכת סוכה (ל"א) אמרו על כך ש'עלי זית – לסוכה'.

שוב מביא ראייה ממה שאמרו במתני' שלוקחים לצליית הפסח 'שפוד של רמון', "ודוחק לומר שכל זה מיירי באילנות זקנים שאין עושין פירות..."

ובעמדתו עתה סמוך להמשה עשר בשבט – ראש השנה לאילנות, נוסף מה שמביא ה"פנים יפות" בהמשך דבריו בשם ה"זית רענן", שלא רק שישנו איסור להשחית עצי פרי, אלא יש גם מצוות עשה לאכול מפירות האילן, כפי שאיתא בירושלמי בשילהי קידושין (פרק ד הלכה י): "אמר ר' יוסי בי ר' בון, אף אסור לדור בעיר שאין בה גינוניתא של ירק. **רבי חזקיה ר' כהן בשם רב: עתיד אדם ליתן דין וחשבון על כל שראת עינו ולא אכל!**".

כמה נחלקו רבי יוסי הגלילי ורבי עקיבא לגבי אופן צליית הפסח?

במשנה (דף ע"ד ע"א) נחלקו רבי יוסי הגלילי ורבי עקיבא לגבי צורת צליית קרבן הפסח: "כיצד צולין את הפסח, מביאין שפוד של רמון ותוחבו לתוך פיו עד בית נקובתו, ונותן את כרעיו ואת בני מעיו לתוכו – דברי רבי יוסי הגלילי. רבי עקיבא אומר, כמין בישול הוא זה, אלא תולין חוצה לו".

ולכאורה יש להבין פשר פלוגתתם, מדוע מר אמר כך ומר אמר כך. בספר "הכתב והקבלה" (שמות יב, טז) כתב על כך ביאור נחמד, לפיו נחלקו רבי יוסי הגלילי ורבי עקיבא בביאור תיבת "על" האמורה בפסוק לגבי צליית הפסח, כדכתיב: "צלי אש ראשו על כרעיו ועל קרביו".

זה לשונו שם: "הנה, מלישנא דקרא אין להכריע באיזה אופן צולין כרעיו וקרבו, אם נותנים בתוך הכבש בשעת צלייתו, או תולה אותם בתנור חוץ לכבש. ופליגי בה רבי יוסי הגלילי ורבי עקיבא. ועיקר פלוגתתם בפירושה דמלת 'על', שיש לפרשו בשני פנים: אם הגבלת מקום הדבר על השטח שמעל דבר אחר (אויף, איבער), כמו 'השמים על הארץ', אם כטעם אצל, סמוך (נעבען-בייא), 'ועליו מטה מנשה'. רבי יוסי הגלילי מפרשו כפן הא', כלומר חלל גופו של פסח יקף על קרביו וקרעיו, ורבי עקיבא מפרשו כפן הב'...". עכ"ל.

לומדי "אהבת תורה", בואו השבון!

בעמדתו בתחילת הפרק השביעי ממסכת פסחים – פרק "כיצד צולין", בואו ונחשב חשבוננו של עולם, כמה דפים כבר זכינו ללמוד ולצבור באמתחתנו החל מתחילת לימוד מסכת פסחים, עד הלום:

72 דפים X 4 {לימוד יומי, חזרה יומית, חזרה שבועית, חזרה חודשית}

סך הכל: 288 דפי גמרא שנלמדו במשך כ-7 חודשים בלבד!

אשרינו מה טוב חלקינו שזכינו לכך!

לעילוי נשמת האשה החשובה מרת גיטל חניקא ע"ה בת הגה"ח גבריאל מנשה שיכלחט"א

לספר סיפור שבועי במעלות התורה, אהבתה ושקידתה

כל ימיו בעמוד והחזר!

מהמופלגים שבגאוני גאליציה וממובהקי ההוראה שבקהילותיה היה הגאון רבי **שלום מרדכי שברון** אבדק"ק ברעז'אן זצ"ל – "המהרש"ם", אשר יומא דהילוליה חל ביום ט"ז בשבט.

רבני הערים והעיריות מכל רחבי אירופה היו מריצים אליו שאלותיהם, כמו גם צדיקי הדור שסמכו על הוראותיו והדריכו את סידיהם להיוועץ בו ולשמוע לדעת תורתו. והוא, שגאון הגאונים היה ונחשב בין מופלגי חכמי דורו, תלה כל חכמתו ובינתו בברכת כ"ק **מרן מהרש"ש** ז"ע, שזכה לה בילדותו. וכה נכתב בראש ספרו 'תכלת מרדכי' מאשר העיד על עצמו: "כאשר הייתי עם אבי מורי בבעלזא אצל הגה"ק הר"ש ז"ל, והנה אא"מ נתן פתקא להרה"ק וכנהוג הזכיר גם את שמי, אולם שאלתי מאאמ"ו שיתן מעות לידי על פדיון. ושאלני אבי מורי, הלא נתתי גם עבורך הפדיון נפש. ועניתיו, הנני רוצה ליתן פדיון נפש בעדי בפרוטרוט. ונכנסתי להרה"ק עם פתקא ופדיון נפש, ושאלני הלא אביך היה אצלי וכבר נתן לי הפתקא גם בעדך. והשבת, אשר אנוכי רוצה ביחוד להזכיר את שמי לקבל ברכת רבינו שאצלי בתורה הקדושה. וכשמעו כך, אמר לי: 'אם כן אברכך' והניח ידיו הקדושים על ראשי. ואחר כך כשיצאתי מהיכל קדשו, הרגשתי שנכנס בי רוח חכמה ובינה ודעת".

קודם שנסע לבעלזא, הספיק לנסוע עם אביו להרה"ק רבי **מאיר'ל מפרעמישלאן** ז"ע, שקירבו והראה לו אותות של חיבה גלויה, למרות שעוד לא מלאו לו שבע שנים. כן נטלו אביו להרה"ק רבי **יהודה צבי מסטרעטין** ז"ע, שהאציל לו ברכת קדשו שיהגדל בתורה וביראת שמים. לאחר שנים אחדות, והוא עדיין נער רך בשנים, הגיע למרן ועד מהרה הכירו הכל בקרבתו למרן ובחביבות הרבה שהוא מפגין כלפיו. באחת הפעמים כשנטל ממרן את ברכת הפרידה, אמר לו: 'יהי רצון שבקיאותך בתורה לא תהא סתם בבחינת 'מונח בקופסא', אלא שתבוא לך לכלל שימוש לברר הלכה ולהורותה לרבים". יצא המהרש"ם

מעם הקודש ושב לאחר כמה רגעים ואמר: "הרהרתי בברכתו של מרן והבנתי שבשעה שבירכני לא ירדתי לעומקה. ועתה, הברכה אחת היא לך מורי ורבי? ... נא ונא, ישוב ויברכני כשאני מבין עומק כוונתו". נענה לו מרן ובירכו בשנית כהאי לישנא.

סיפור כ"ק האדמו"ר רבי **ברוך מסערט-ויזניץ** זצ"ל, ששמע כד הוה טליא מפי המלמד שלו שהיה תלמיד המהרש"ם, שפעם העיר המהרש"ם אחדים מתלמידיו באמצע הלילה וסיפר להם:

בהיותי אברך צעיר וכבר שמשתי ברבנות, נסעתי לפורים לבעלזא, וראיתי שבפורים היתה שם עבודה גדולה. כ"ק **מרן מהרש"ש** ז"ע התפלל לפני העמוד ואמר הקרוב"ץ. לאחר התפילה, כיבד מרן ז"ע את כל הרבנים שהיו בבעלזא שייכנסו אליו לטעימה קלה. באותו מעמד נידונה שאלה, אודות מה שמסופר בגמרא (מגילה ז ע"ב) על רבה ורב זירא שהסבו יחדיו בסעודת פורים ומתן שכרות קם רבה ושחטיה לרב זירא, ולמחרת התפלל עליו והחיהו.

ולכאורה יש לחקור בדינה של אשתו, האם היה רב זירא מותר בה, או שבמותו פקעו הקידושין ועליו לקדשה מחדש. נענה מרן ואמר: "הלא זו גמרא מפורשת!"

וסיפור המהרש"ם, שמיד סקר במוחו את כל מסכת קידושין ומסכת כתובות, כי היה בטוח ששם מקורה של גמרא שתעסוק בסוגיה זו, אך לא מצא גמרא שאפשר לקשרה לסוגיה זו - וביאר מרן, כי כוונתו למאמר רבי יהושע בן לוי (שבת דף פח:): "כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקדוש ברוך הוא, יצתה נשמתו של ישראל... הוריד טל שעתיד להחיות בו מתים והחיה אותם". והלא לאחר מתן תורה נאמר (דברים ה, כז) "לך אמור להם שובו לכם לאהליכם" ולא מצינו שנזקקו בני ישראל לקידושין חדשים. כסיימו, הפטיר המהרש"ם: "די גמרא האב איך געקענט, אבער מ'דארף האבן צו דעם באזונדערע סייעתא דשמיא..."

(ספר "חיד בדור")

הגאון רבי **מאיר שפירא** זצ"ל - ראש ישיבת חכמי לובלין, שהיה נכד זוגתו בזיו"ש של המהרש"ם, היה מספר לתלמידיו על עוצם שקידתו ובקיאותו של המהרש"ם.

בין היתר סיפר סיפור מופלא אודותיו, ממנו נמצינו למדים על החזרות הרבות מספור שערך המהרש"ם על תלמודו, והם שעמדו לו לזכור את כל התורה כולה. וכה סיפר:

בהיותו מוטל על ערש דוי בסוף ימיו, הגיע פעם לאוזניו קול וייוחס של כמה לומדים, שהתדיינו בענין "מתנות כהונה" בזמן הזה - דקיימא לן שאינן נוהגות בחו"ל, והלומדים התנוכחו ביניהם האם מותר לאדם להחמיר על עצמו ולתת "מתנות כהונה" לכהן, או שמא מחזי הדבר כיהרא.

מששמע את דבריהם, פנה אליהם ואמר: "פתחו את ה'דרכי משה' בהלכות מזוזה סימן רפ", ותמצאו תשובה ברורה לשאלתכם."

נבהלו הלומדים לשמע דבריו, בחשבם לעצמם: "וודאי התבלבל המהרש"ם וטעה מחמת חוליו, שהרי מה להלכות מזוזה עם דיני מתנות כהונה... אין זה אלא שזקנותו גוברת עליו, וצריכים אנו לקרוע שערי שמים בתפילותינו עליו" ---

כראות המהרש"ם שהם אינם מייחסים חשיבות לדבריו וממשיכים להתנוכח ביניהם, גער בהם ואמר: "הלא אמרתי לכם שה'דרכי משה' בהלכות מזוזה מכריע להדיא בנידון זה, ומדוע אפוא אינכם מעינים בדבריו?! וכי סבורים אתם שהשתבשה דעת? הביאו אלי את ה'דרכי משה' ולכו נא ונווכחה!".

לאור דברים ברורים אלו לא נותרה להם ברירה אחרת, אלא להביא את ה'דרכי משה' ולראות האם הוא מתייחס לנידון או לא. הוציאו הלומדים את ה"טור" מהארון ודפדפו לסימן רפ"ו שנקב המהרש"ם, והנה, למרבה תדהמתם ראו הלומדים שהצדק עם המהרש"ם, ואכן בסעיף קטן ד' שם כתב בבירור: "כתב מוה"ר, **דאין יוהרא מי שנותן מתנות כהונה**, אף על פי שהמנהג שלא ליתן" ---

כאשר הבחין המהרש"ם בהשתמומותם הגוברת על חדות זכרונו גם לעת זקנה, דפדף את הכרך של ה"טור" לסופו והראה להם כי בעמוד האחרון רשם כל פעם שהתחיל וסיים לחזור שוב על ה"טור עם נושאי כליו, והפטיר: "**במשך ימי חיי חזרתי על כל ספרי ה"טור ארבע מאות פעמים**, ואם כן אין פלא שזכיתי לזכור סעיף-קטן נידח זה" ---

לְבָרַךְ לְעֵלְיָה וְלְקַלָּם

חברת "אהבת תורה" ירושלים

זכה לוי!

ברכות נלבבות נשגר ליידינו הנעלה הלומד החשוב הרה"ח ר' **פיטל גרינוואלד** שליט"א אשר שמו עלה בגורל שנערך בין כלל הנבחנים בירושלים ת"ו על כרטיס טיסה לבעלזא ליומא דהילולא של כ"ק מרן מהר"ש ז"ע

ובעת הזאת נודיע לכלל הלומדים בירושלים, כי אי"ה לאחר הבחינה הבאה תיערך שוב הגרלה על בין כלל הנבחנים, והפעם - על כרטיס טיסה ללוי'ענסק, ליומא דהילולא של הרה"ק בעל "נועם אלימלך" ז"ע

מזל טוב!

ברכת מזל טוב ליידינו היקר והנעלה, מחשובי לומדי "אהבת תורה" הרה"ח ר' **פיטל רויטמן** שליט"א לרגל שמחת ה' בר מצוה' לבנו החשוב, יניק וחכים טובא. שקדן ומתמיד, מחשובי לומדי "אהבת תורה" כמור **שלום** ני"ו במזל טוב ובשעה טובה ומוצלחת

מזל טוב!

טנא מלא ברכות אשגר אל כבוד ידידי החברותא החשוב והנעלה הרה"ח ר' **הלל ארנפלד** שליט"א לרגל שמחת הכנס בנו היקר כמור **שמחה בונם** ני"ו לעול תורה ומצוות בשעטומ"צ בהוקרה ובשמחה: החברותא